

1

GREENHORN

Milý čtenáři, víš, co znamená slovo *greenhorn*?

Ne, rozhodně bych ti nepřál, aby tě někdo na Západě nazval tímhle potupným a opovrženímplným jménem. Už proto, že *greenhorn*, zelenáč, který se potuluje sotva pár týdnů v zemi, o níž zhola nic neví, si musí dávat na každém kroku náramně dobrý pozor, aby se mu za nejbližším rohem nepřihodilo něco navýsost nepříjemného. Už proto, že *greenhorn* je schopen všeho.

Sedí na židli ve společnosti a ani ho nenapadne, že by měl vstát, když vstoupí dáma, *lady*; přijde do domu a hned se hrne stisknout ruku hostiteli, a vůbec se nenamáhá, aby se nejdřív poklonil paní domu a mladé slečně. Chce si nabít pušku, a náboje strčí do hlavně klidně obráceně. *Greenhorn* mluví anglicky, a to oxfordskou, profesorskou angličtinou, že se každý Yankee složí smíchy, sotva otevře ústa, anebo neumí anglicky ani slovo. *Greenhorn* je úžasný znalec: je ochoten považovat stopu krocana za medvědí řápoty a soukromou jachtu za mississippijský parník. *Greenhorn* s sebou vleče do prémie mycí houbu velkou přinejmenším jako vzrostlá tykev a k tomu deset kilo mýdla, aby byl jaksepatří vymydlený. Bez kompasu nedá ránu, jenže za čtrnáct dní mu přístroj ukazuje na všechny světové strany, jen ne na sever. Chce si prvně vystřelit, a vidí, že dostal místo střelného prachu trochu rozemletého dřevěného uhlí. Náramně se vyzná ve hvězdách: pět let se trápil s astronomií, ale může civět na oblohu ještě dalších deset let, a stejně nepozná, kolik je hodin. Bowieův nůž ovládá dokonale: zastrčí si jej do holínky tak šikovně, že hned napoprvé se mu podaří vrazit si ho do stehna. Oheň rozdělává vždycky radši větší, čoudí mu jak deset továrních komínů, a hrozně se pak diví, že indiáni mohli vypátrat jeho skrýš a připravit ho o skalp. Zkrátka a dobře: *greenhorn* je *greenhorn*... a právě takový *greenhorn* jsem byl já.

KARL MAY

Samozřejmě že bych se pustil do křížku s každým, kdo by se odvážil mě nazvat tímhle potupným jménem: vždyť jsem přece studoval, dokonce vysokou školu, před žádnou zkouškou se mi nikdy nezachvěla kolena a troufl jsem si až přes oceán do Spojených států jen proto, že jsem tady tušil lepší možnosti uplatnit se a ukázat, co ve mně je. Začal jsem ve východních státech, a hned s dost slušným zaměstnáním. Jenže srdce mě táhlo jinam, na Západ, a tak sotva jsem měl pohromadě pár dolarů, dal jsem New Yorku sbohem a nakonec jsem uvízl v Saint Louisu u jedné vystěhovalecké rodiny, kde jsem se z nedostatku něčeho lepšího stal domácím učitelem. Možná že právě tím to všechno začalo. Kdoví co by se dalo, kdybych zapadl někam jinam a kdybych nepoznal toho zvláštního člověka, který si mě oblíbil a spoluurčil běh mého budoucího osudu. A přitom vlastně dodneška nevím, čím jsem si získal jeho důvěru. Ostatně – ani zdaleka mi ji nedával najevo na každém kroku. Naopak! Jednal se mnou, jak byl zvyklý jednat s lidmi: utrhoval se na mě, odpovídal mi na půl úst, a když nemusel, nepromluvil ani slovo, prostě učiněný morous a hrubián. Nebýt toho, že byl ve svém řemesle mistrem nad mistry, každý by se mu raději vyhnul. Jenže můj otcovský přítel, *mister Henry, the gunsmith*, jak si říkal se starosvětskou hrdostí,

byl puškař, jaký se rodí jednou za sto let, a zbraně z jeho dílny, to byly hotové zázraky. A takového člověka si tady na Západě musel vážít každý, i kdyby se tisíckrát choval jako podivín. Ale jaképak podivínství u muže, který prožil strašnou rodinnou katastrofu a přišel o všechny své nejbližší? Nebyl nepřitelem lidí ani podivínem v pravém slova smyslu, byl prostě jen uzavřený, zatrpklý, osudem postižený starý člověk.

Začalo to tím, že se občas objevil v rodině při mé vyučovací hodině. Chvilí poslouchal a pátravě si mě prohlížel, pak se mnou tu a tam prohodil několik slov a jednoho dne, k mému nesmírnému údivu, mě pozval k sobě na návštěvu. Něco takového se tady v St. Louisu ještě nikomu nestalo! Zarazilo mě to tak, že jsem nad pozváním několik dní váhal: samozřejmě k jeho velké nespokojenosti, kterou dal bez ostychu najevo hned ten večer, kdy jsem zaklepal u jeho dveří. Na mé *good evening* ani neodpověděl a rovnou podrážděně vybafl:

„Kdepak jste vězel včera, *sire*?“

„Doma...“ odpověděl jsem, udivený takovým uvítáním.

„Doma! A především?“

„Samozřejmě taky.“

„*To jistě!* Kdybyste nevykládal! Taková štěnata jako vy se určitě drží u boudy! Znáš to! Obyčejně šmejdí se svým čumákem po všech čertech! A tam, kde mají být, pochopitelně nejsou!“

„A kdepak jsem měl být já?“ zeptal jsem se s úsměvem, abych to nečekaně nevlídné přivítání obrátil prostě v žert.

„Tady u mě, jasno? Chtěl jsem si s vámi pohovořit.“

„To jste mohl udělat i tak.“

„Nemohl.“

„Ne? A pročpak?“ podivil jsem se.

„Protože jsem nechtěl!“ zněla poněkud nelogická odpověď.

„A dneska?“

„Dneska možná budu chtít.“

„Tak jen klidně hovořte,“ řekl jsem a posadil jsem se na stůl.

Podíval se mi do tváře a zavrtěl hlavou, jako by nechtěl věřit vlastním uším.

„Klidně! Nakonec abych se ještě takového *greenhorna* prosil o dovození, jestli smím mluvit!“

Dovedete si představit, že jsem se cítil tím pojmenováním do hloubi duše uražen.

„Řekl jste *greenhorn*, pane Henry? Doufám, že jste se přeřekl a že jste nemínil...“

„Představte si, že jsem mínil...“ vpadl mi ostře do řeči, „že jsem mínil přesně to, co jsem řekl. Človče, vy jste *greenhorn*, a jaký! Aby ho pohledal! Nacpal jste si hlavu vědomostmi pořádně, jen co je pravda. Takový mladík, a dovede spočítat, jak daleko je od nás na Měsíc, a řekne vám, co vyryl nějaký Nabukadnézar na cihly, a dokonce je ochoten vážit vzduch! A to myslí, že je chlapík jaksepatří, že mu už nechybí ani kapka moudrosti. Ale račte si strčit nos do života asi tak na padesát let, a uvidíte, jak to je s tou moudrostí! Človče, vy ještě nic nevíte a nic neznáte! Neumíte ani vzít pušku do ruky!“

Řekl to opovržlivě a s takovou jistotou, jako by se o tom právě včera přesvědčil.

Zasmál jsem se.

„Hm... tak o tom jste chtěl se mnou mluvit? Víte co – půjčte mi nějakou solidní pušku!“

Položil hlaveň, ke které cosi přišroubovával, došel až ke mně a prohlížel si mě očima navrch hlavy.

„Solidní pušku? *Vám* do ruky? Tu svěřuji jenom střelci, který je jí hoden, pane!“

Podíval se na mě po očku, sedl si, pak vstal a znova vzal do ruky hlaveň, na které pracoval.

„S takovým *greenhornem* aby člověk vyletěl z kůže,“ bručel.

Už jsem ho trochu znal. Nechal jsem ho klidně být, sáhl jsem do kapsy pro doutník a zapálil si. Čtvrthodinku bylo ticho, pak to nevydržel, vzal hlaveň a začal ji prohlížet proti světlu, přitom jako mimochodem poznamenal:

„S puškou se musí umět zacházet! To není jako koukat dalekohledem po hvězdách! Jestlipak jste vůbec v životě střílel?“

„To si myslím,“ řekl jsem.

„Já vím, o pouti ve střelnici.“

Pokrčil jsem rameny.

„Ještě řekněte, že jste taky něco trefil?“

„Samozřejmě.“

„Já vím – ale co?!“

„Cíl.“

„Jděte do háje s tou pohádkou, mladý muži!“ rozohnil se najednou puškař. „Vsadím se, že se netrefíte do zdi pětkrát pět metrů! Nemyslete, že jsem ten kluk, co ho učíte násobilku! Hrabal jste se někde v nějakých archivech a *přitom* se cvičil ve střelbě – ne? Seberte ze zdi tamhletu medvědici a ukažte, co umíte; rád se zasměju... *Hallo*, co to je... člověče, vy to berete jak hůlku, vždyť ta stará *gun* má pořádnou váhu...!

Neodpověděl jsem, ale popadl jsem za límec a kalhoty i jeho a vyzvedl ho pěkně vysoko do vzduchu.

„Ke všem čertům, pusťte!“ vykřikl. „Vždyť vy máte tolik síly jako Bill.“

„Jaký Bill? Kdo je Bill?“

„Můj syn,“ řekl. „Můj syn, kterého... nechme toho radši. Toho už hlava nebolí... Ale jste mu podobný, máte jeho oči a stejné rysy kolem úst, a postavu máte taky jako on, ano.“

V tváři se mu objevil výraz hlubokého smutku. Přejel si rukou po čele, potom se snažil pokračovat svým obvyklým drsným tónem.

„Takové svaly, a vy je necháváte zahálet! Měl byste dělat nějaký sport!“

„Děkuju za radu. Už se stalo,“ řekl jsem.

„Co – vy že sportujete? Hm... umíte boxovat?“

„Trochu. U nás doma pěstujeme spíš zápas.“

„Jezdíte na koni?“

„Ovšem.“

„Šermujete?“

„Dělal jsem cvičitele.“

„No, no, no,“ řekl puškař zase tak nedůvěřivě. „Povídám, posadte se. Musím se na to ještě trochu podívat.“

Vrátil se ke své hlavni, piloval a zřejmě se ponořil do nějakých vážných myšlenek. Najednou zvedl od práce hlavu.

KARL MAY

„Vy se vyznáte v matematice?“

„Měl jsem ji na škole vlastně nejradši.“

„A co zeměměřičství?“

„To mě dokonce lákalo. Pomáhal jsem několikrát při rozměřování – plošném i výškovém. Ale diplomovaný zeměměřič nejsem.“

„Well... to je dobře... to je docela dobře...“

„Pročpak vás to tak zajímá, *mister Henry*?“ nedovedl jsem potlačit zvědavost.

„To je moje věc. Dozvíte se to včas, nemějte strach. Nejdřív musím, hm... zjistíme, jestli to s tím střílením vypadá, jak říkáte. Kdybych měl zítra hodinu?“

„V osm, ale...“

„Tak v šest sem přijďte.“

„V šest ráno? Proč tak brzo?“

„Protože vám chci co nejdřív dokázat, že jste *greenhorn*, jak zákon káže. A už o tom nebudeme mluvit.“

Zdálo se, že s prací na hlavni je hotov. Odložil ji, vyhrabal ze skříně jakýsi nevelký čtyřhranný železný plátek a začal připilovávat jeho hranky. Všiml jsem si, že u každé byla vyvrtná díra. Muselo to být něco zvlášť důležitého, protože od téhle chvíle jsem pro něj přestal existovat. Oči mu jen blýskaly radostí, když si prohlížel svou práci.

„To je něco k pušce, pane Henry?“ zeptal jsem se.

„Co...? Ano, ano...“ odpověděl po chvíli, jako by si teprve dodatečně připomněl, že stojím vedle něho.

„Tohle vidím poprvé. Žádný podobný systém neznám.“

„To věřím. To je totiž úplná novinka. Systém Henry.“

„Promiňte. Nechtěl jsem vyzvídat tajemství.“

Zkoumal zdlouhavě a pozorně všechny díry v plátku, pak ten kousek železa všelijak otáčel a přikládal k hlavni – trvalo to hezkou chvíli, než zase odpověděl.

„Tajemství,“ zabručel. „Nu ano, ale já věřím, že umíte držet jazyk za zuby – ačkoliv jste vyložený *greenhorn*. Abyste věděl, bude to opakovačka. Na pětadvacet ran!“

„To není možné!“ nezdržel jsem se upřímného údivu.

„Ale je! Nejsem blázen, abych se pachtil s nemožnostmi, rozumíte?“

„To byste přece musel mít někde zásobník na těch pětadvacet nábojů!“

„Taky že mám,“ zasmál se a zvedl ten kus železa. „Vidíte, ne?“

„Hm. V tomhle se ovšem nevyznám, ale stejně, při tolika ranách se přece musí hlaveň rozpálit?“

„Ani nápad! Ta hlaveň je z docela zvláštního materiálu... a pak, myslíte, že se pokaždé vystřílí všech pětadvacet ran najednou?“

„Máte pravdu. Sotva...“

„Tak vidíte! Dávejte pozor! Tenhle kousek železa se bude otáčet pomocí zvláštního mechanismu. Pětadvacet dírek, pětadvacet nábojů! Při každé ráně se mechanismus pootočí a v hlavní budete mít další kulku.“ Puškař vykládal a zářil. „Něco jsem si s tím natrápil hlavu, pane! Ne a ne se to povést, ale teď se mi zdá, že jsem přišel na to pravé. Ten systém bude jednou slavný, mladý muži, budou za to platit zlatem!“

„A co tomu řekne svědomí?“

„*Zounds!* K sakru! Svědomí... co tím chcete říct?“

„Co tím chci říct! Až zkonstruuje pětadvacetirannou opakovačku, dostane ji přece do rukou kdekerý lump. Víte, co to znamená? Že na prériích a v lesích i kaňonech se budou odstřelovat indiáni po desítkách – jako kojoti.“

Díval se na mě strnule, ale neříkal nic.

„A dovedete si představit lovce s tou vaší vražednou zbraní v ruce? Budou pobíjet mustangy a bizony jako na jatkách! Tisíce chlapů si opatří váš báječný vynález a půjdou klidně dělat lovce tam, kam se dřív neodvážili strčit ani nos. Vy z toho budete mít ovšem dolary.“

„...’s *death!*“ přerušil mě podrážděně. „Nechte už toho! Takový *greenhorn* s mlíkem na bradě, a káže mi, jako by byl praotcem všech indiánů! Človče, snad si nepředstavujete, že si tady otevřu továrnu na pušky! Buďte klidný, *sire*, zůstanu tak sám jako až doposud a o dolary žádný zájem nemám. Úplně mi stačí to, co mám. A vůbec, seberte se laskavě a račte vypadnout. Nemám náladu poslouchat rozumy nějakého ptáčete, které se včera vylíhlo a dnes mě chce učit, jak se lítá.“

KARL MAY

Na to jsem neodpověděl, už jsem si zvykl na jeho jednání, jen jsem mu potřásl smířlivě rukou a odešel jsem. Nevěděl jsem ještě, jak důležitý je pro mne ten večer ani jakou úlohu budou hrát obě Henryho pušky, ale na zítřek jsem se těšil. Ve střelbě jsem rozhodně nebyl slabý a usmíval jsem se při pomyšlení, jak staříka ráno překvapím.

Když jsem se objevil přesně o šesté, uvítal mě ironickým, posměšným úsměvem.

„*Welcome, sire!* Tváříte se jak ostrostřelec, jako byste vyhrál minulou neděli medaili na závodech! To si tak věříte?“

Přikývl jsem a on mi vtiskl do ruky těžkou medvědobijku.

„Tu máte, já si vezmu něco lehčího. Nemám chuť se s tím vláčet.“

Přehodil si přes rameno lehkou dvouhlavňovou riflí a vyrazili jsme. Celou cestu na mě nepromluvil. Na střelnici stejně beze slova nabil a dvakrát zkusmo vystřelil. Pak ukázal rukou, že jsem na řadě já. Neznal jsem zbraň, a tak jsem posadil první ránu i po pečlivém zamíření jen na okraj terče. Druhá už byla lepší, třetí zasáhla rovnou do černého. A ostatní seděly přímo ve středu, jedna jako druhá. Na puškařově tváři se zračil s každým výstřelem větší a větší údiv. Nakonec mi vnutil svou riflí a musel jsem to zkusit ještě jednou.

„Človče, takhle jsem ještě *greenhorna* střílet neviděl! To čarujete, nebo jste se narodil jako *westman*?“ konstatoval nakonec drsně, ale přece jen s tónem jistého uznání v hlase.

Krčil jsem rameny a *mister Henry* si dál cosi bručel a ze všech stran si mě pohlížel.

„Uvidíme, co se dá udělat z takového zelenáče. Jestlipak umíte pořádně jezdit na koni?“

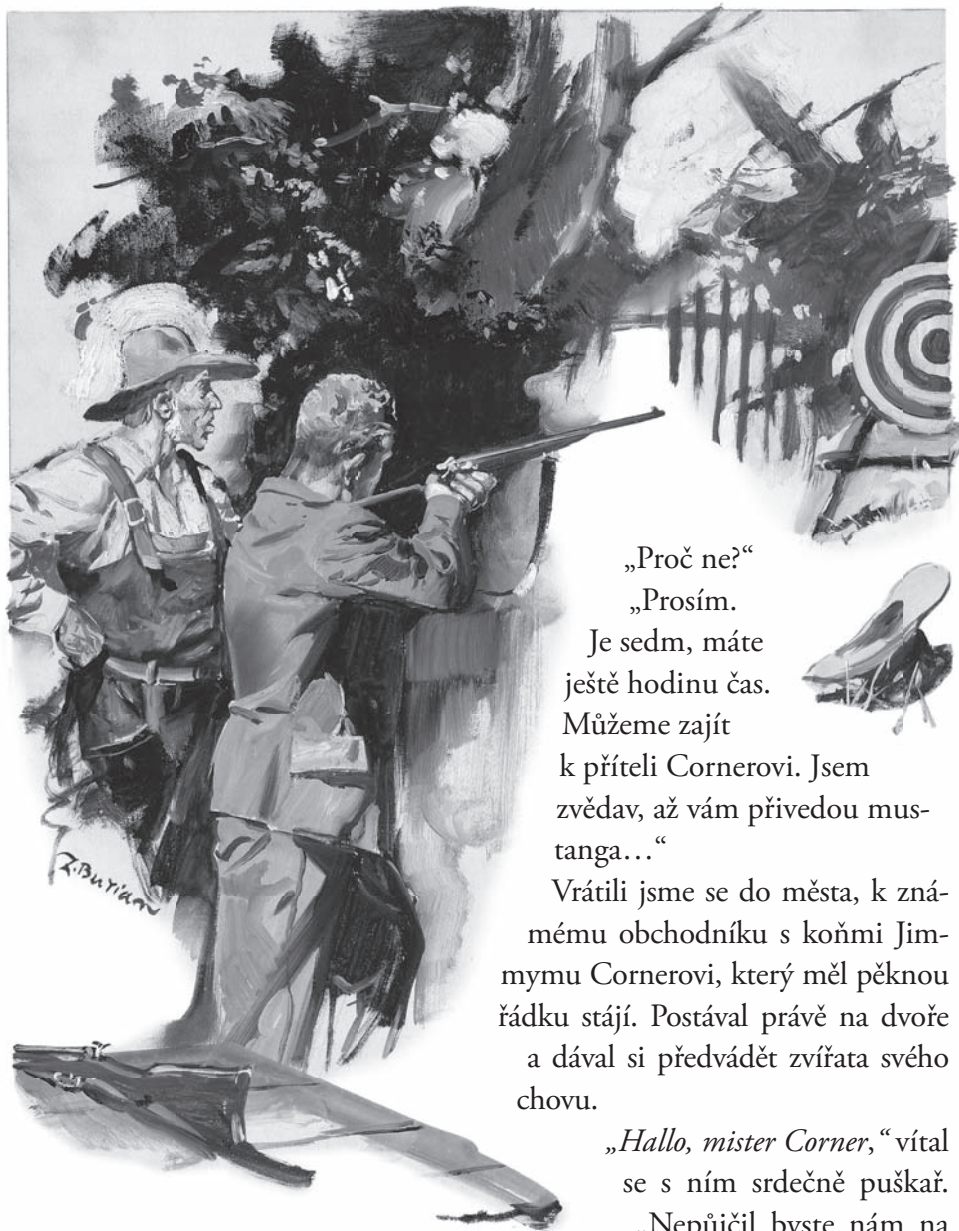
„*Pshaw!* Co je na tom. Nejtěžší je dostat se nahoru. Jak se jednou uvelebím v sedle, nesetřese mě žádná kobyla.“

Řekl jsem to naschvál tak, abych starého pána trochu pozlobil.

Zadíval se na mě pátravě, nejspíš nevěděl, jak odpovědět, a nakonec se zasmál.

„Myslíte? No vlastně máte pravdu. Vyškrábat se nahoru je skutečně to nejtěžší. O to, jak se dostanete dolů, se už postará kuň sám. Chcete to zkusit?“

VINNETOU

„Proč ne?“

„Prosím.

Je sedm, máte ještě hodinu čas. Můžeme zajít k příteli Cornerovi. Jsem zvědav, až vám přivedou mustanga...“

Vrátili jsme se do města, k známému obchodníku s koňmi Jimmymu Cornerovi, který měl pěknou řádku stájí. Postával právě na dvoře a dával si předvádět zvířata svého chovu.

„Hallo, mister Corner,“ vítal se s ním srdečně puškař.

„Nepůjčil byste nám na chvíli nějaké zvíře? Tenhle mládenec mi tvrdí, že ho nedostane žádný kůň ze sedla!“

Obchodník si mě krátce přeměřil a potřásl hlavou. Zdálo se, že je spokojený.